

**การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน**
**Development of Learning Ecosystem to Promote Vocational Skills of
Rajaprajanukroh School 22 in Mae Hong Son Province**

พรรัตน์ จันทรคำ
Pornrat Jankham

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
North-Chiang Mai University, Thailand.
E-mail: pornrat.mai@gmail.com

Received April 9, 2023; Revised May 29, 2023; Accepted August 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้และแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ควรพัฒนาครูและบุคลากรโดยศึกษาดูงานจากโรงเรียนหรือบุคคลที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ (Best Practice) ด้านการจัดทำหลักสูตร ควรปรับหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการเนื้อหาสาระและการส่งเสริมทักษะอาชีพให้มีความยืดหยุ่นและตรงกับความต้องการของผู้เรียน ด้านทรัพยากร ควรวางแผนด้านงบประมาณในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงานควรดำเนินการด้วยกระบวนการ PDCA ด้านการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการนำ E – learning มาจัดทำบทเรียนสำเร็จรูป เพื่อนำมาใช้ในฐานการเรียนรู้ ด้านความร่วมมือของเครือข่าย คือ ควรขอความอนุเคราะห์ผู้มีความรู้ด้านทักษะอาชีพในท้องถิ่นเข้ามาจัดการเรียนการสอนในฐานการเรียนรู้

คำสำคัญ: ระบบนิเวศการเรียนรู้; ทักษะอาชีพ; บทเรียนสำเร็จรูป

Abstract

This article aimed to study conditions of learning ecosystems and guidelines for the development of learning ecosystems to promote the vocational skills of Rajaprajanukroh School 22 in Mae Hong Son Province the Population was teachers and educational personnel of Rajaprajanukroh School 22 in Mae Hong Son Province in the academic year 2022, a total of 63

people. the instrument for collecting data was questionnaires and interviews Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis. The research results were found as follows;

The results showed that the learning ecosystem to promote the vocational skills of Rajapranukroh School 22 in Mae Hong Son Province, in overall, was at a high level.

The development guidelines were that, in the field of learning management, teachers and personnel should be developed by studying the work from the school or the person whose work was the Best Practice. In the field of curriculum preparation, the school curriculum should be adapted by integrating the content and promotion of vocational skills to be flexible and meet the interests of learners. In the field of resources, budgetary plans should be planned for the procurement of materials, equipment. In the field of strategies, the operation should be carried out with PDCA processes. In the field of the use of technology, administrators should have a clear policy of using E-learning to prepare ready-made lessons for use in the learning base. In the field of network's collaborative, the school should ask for the support of people with local vocational skills to manage the teaching in the learning base so that students receive knowledge directly from experienced people.

Keywords: Learning Ecosystem; Vocational Skills; Ready-Made Lesson

บทนำ

ระบบนิเวศทางการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) เป็นการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการพัฒนาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาปัจจัยที่จะเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในด้านนักเรียน ครูผู้สอน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน รวมไปถึงบริบทการจัดการศึกษาต่าง ๆ ที่มุ่งให้นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดทำหลักสูตร และกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียนการกำหนดทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 3) ทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร / องค์กร งบประมาณ เครื่องมือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ 4) ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน โดยดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีการดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร 5) การใช้เทคโนโลยี อาทิ การนำหลักสูตร E-learning มาใช้ การเผยแพร่คลังความรู้ในรูปแบบ วิดีทัศน์ ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น Google Meet, Zoom, สื่อสังคมออนไลน์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และเทคโนโลยี อื่น ๆ และ 6) ความร่วมมือของเครือข่าย คือ ความร่วมมือของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย ระดับกระทรวง ระดับเขต / จังหวัด และระดับสถานศึกษา ซึ่งระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนที่เป็นจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นอกจากนี้เป้าประสงค์ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ , 2559 : 15) ข้อที่ 2 ได้กำหนดไว้ว่าคนพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตรวมถึงคุณธรรม และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียนข้อที่ 4 พัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อชุมชน เป้าประสงค์ข้อที่ 4 ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตและทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ของสถานศึกษาข้อที่ 3 พัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เอกลักษณ์ของโรงเรียน “สิ่งแวดล้อมงามเด่น เน้นทักษะอาชีพ” และจุดที่ควรพัฒนาข้อที่ 5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนหาประสบการณ์นอกห้องเรียนเพื่อฝึกทักษะทางสังคม ทักษะอาชีพ ทักษะทางภาษาในชีวิตจริง จากการประชุมผู้ปกครองของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 ปีการศึกษา 2563 พบว่า จากกระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านมาในปีการศึกษา 2563 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 ได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอน แต่ยังไม่บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ในการใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้อย่างเต็มที่ และมีข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายเพิ่มขึ้น โดยให้ใช้สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตและเชิญปราชญ์มาร่วมกับครูในการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคตข้อที่ 2 ส่งเสริมผู้เรียนด้านการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพัฒนาฐานการเรียนรู้งานอาชีพของโรงเรียน จากสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคตได้กล่าวนั้น จึงทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ เพื่อการส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสการสร้างอาชีพที่หลากหลายและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้

บทความนี้นำเสนอการดำเนินการและแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อทราบและสะท้อนการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางวางแผนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ

ระบบ หมายถึง สิ่งต่างๆที่ประกอบด้วยหน่วยย่อยที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร

องค์ประกอบของระบบ แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ นำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลย้อนกลับ (Feedback) และ สภาพแวดล้อม (Environment)

การบริหารจัดการตามแนวคิดทฤษฎีระบบ คือ การควบคุมที่ดีและมีสภาพแวดล้อมในการบริหารและการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการ และผลผลิต และมีการพิจารณาปัญหาอุปสรรคเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้

ระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีมาใช้นับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

องค์ประกอบและรูปแบบของระบบนิเวศการเรียนรู้

ระบบนิเวศการเรียนรู้ ประกอบด้วยบุคคล เนื้อหา เทคโนโลยี วัฒนธรรม และยุทธศาสตร์ที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่เกิดขึ้นในองค์กรนั้น ๆ) ระบบนิเวศการเรียนรู้ ประกอบด้วย การทำงานร่วมกันของผู้ให้บริการที่หลากหลาย อาทิ โรงเรียน องค์กรธุรกิจ องค์กรชุมชน รวมทั้ง หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งร่วมกันสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ใหม่และเส้นทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ (pathways to success) โดยการสนับสนุนระบบที่เป็นนวัตกรรมใหม่ (innovative credentialing system) หรือแพลตฟอร์มเทคโนโลยี (technology platform) มาแทนที่หรือมาเพิ่มเติมระบบการเรียนรู้แบบเดิมโดยไม่คำนึงถึงสถานที่ทางภูมิศาสตร์และอาจใช้เทคโนโลยีจากแหล่งเรียนรู้ทั่วโลก)

ระบบนิเวศการเรียนรู้มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการที่เป็นแก่นแท้หรือเป็นส่วนสำคัญของการดำรงอยู่ได้แก่ 1) มีหลายแง่มุม (Multifaceted) 2) มีการร่วมสร้าง (Co-created) และ 3) มีจุดมุ่งหมาย (Purposeful) นอกจากนี้ ยังระบุอีกว่า ตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดว่าระบบนิเวศการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว ได้แก่ (1) การเรียนทางออนไลน์ (2) หลักสูตรใหม่สำหรับการเปลี่ยนแปลงตามความเป็นจริง (3) มุ่งเน้นแนวคิดให้มนุษย์เป็นศูนย์กลาง (human-centred approaches) ในการพัฒนาแนวทางในการเรียนรู้ (4) ความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายกำลังเพิ่มขึ้น (5) การปฏิบัติที่ใช้ความยุติธรรมเป็นหลักในการพัฒนาระบบการศึกษา (สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้, 2565)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพ

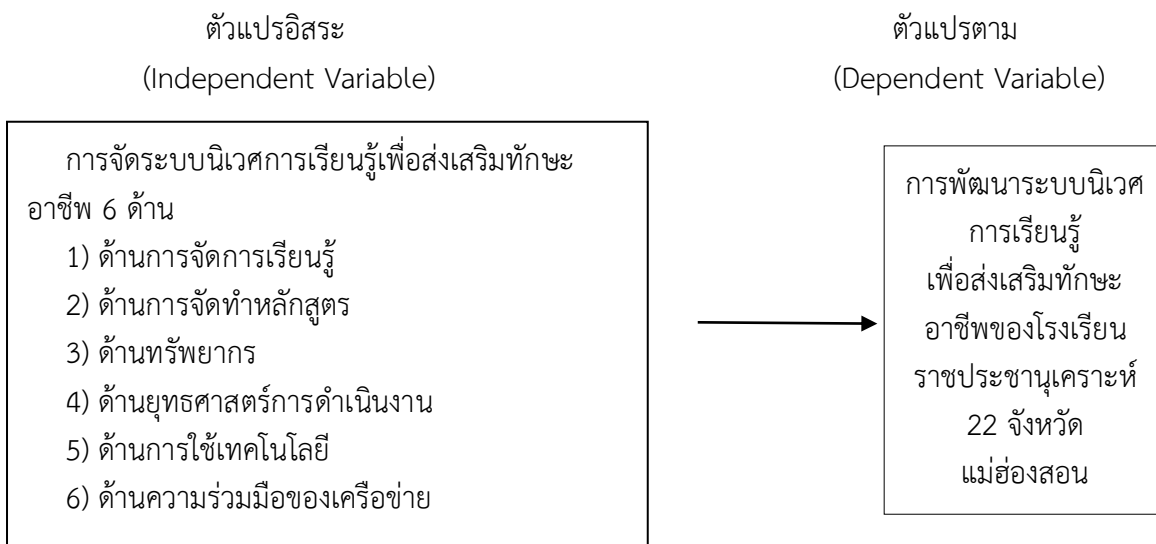
พชรรัตน์ นิเวรัตน์ (2558) ได้กล่าวถึงความหมายทักษะอาชีพไว้ว่าเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะแสวงหาความรู้ ทักษะการจัดการ

สหพัฒน์ ทิพยมาศ (2561) สรุปความหมาย ทักษะ หมายถึง ความชัดเจนหรือความสามารถของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะทางด้านร่างกาย สติปัญญาและสังคม เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ การฝึกฝน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสอนและการจัดการ ตัวอย่างการใช้ทักษะ เช่น ครูมีทักษะการใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อการสอน นักเรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ หรือทักษะทางสังคม

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพจากนักวิชาการสถาบันต่างๆทั้งในประเทศ และต่างประเทศเป็นตัวแปรในการวิจัย ครั้งนี้คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร 3) ด้านทรัพยากร 4) ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 5) ด้านการใช้เทคโนโลยี และ 6) ด้านความร่วมมือของเครือข่าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของทฤษฎีระบบ ทฤษฎีระบบนิเวศการเรียนรู้และทฤษฎีทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 6 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย เชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 อำเภอลี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถามการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในแต่ละด้านจากแบบสอบถามมากำหนดเป็นประเด็นคำถามจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดทุกด้าน รวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน สิงหาคม พ.ศ.2565 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 นำข้อมูลเชิงสำรวจมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการวิจัยพบว่า การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความร่วมมือของเครือข่าย รองลงมา ด้านยุทธศาสตร์การ

890 | การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ดำเนินงาน ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านทรัพยากร ตามลำดับ
ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ
ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมและรายด้าน

การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ	ระดับการดำเนินงาน		แปลผล
	μ	σ	
1 ด้านการจัดการเรียนรู้	4.24	0.66	มาก
2 ด้านการจัดทำหลักสูตร	4.26	0.43	มาก
3 ด้านทรัพยากร	4.17	0.74	มาก
4 ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน	4.29	0.66	มาก
5 ด้านการใช้เทคโนโลยี	4.28	0.70	มาก
6 ด้านความร่วมมือของเครือข่าย	4.31	0.67	มาก
โดยรวม	4.26	0.64	มาก

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราช
ประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารสถานศึกษาตาม
สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปได้
ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ คือ ควรพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยไปศึกษาดูงานให้ได้รับความรู้จาก
โรงเรียนหรือบุคคลที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ (Best Practice) และควรเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ และ
ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร คือ ควรประชุม
ปรึกษาหารือกับคณะครูเพื่อปรับหลักสูตรเพื่อจัดทำเนื้อหาสาระในการส่งเสริมทักษะอาชีพในฐานการเรียนรู้ โดยมี
การบูรณาการไปในหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นตรงกับความสนใจของนักเรียน และควรมีการจัดทำคู่มือ
ในฐานการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายและเรียนรู้ได้ตลอดเวลา 3) ด้านทรัพยากร คือ ควรวางแผน
ด้านงบประมาณในการจัดสรรซื้อ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในการ
ส่งเสริมทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในการลงมือปฏิบัติจริงให้เพียงพอต่อการจัดการจัดศึกษาตลอดปีการศึกษา
4) ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน คือ ควรดำเนินการด้วยกระบวนการ PDCA มีการกำหนดตัวชี้วัดในการ
ดำเนินการที่ชัดเจน และควรมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการให้คำแนะนำ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาให้ดี
ยิ่งขึ้น 5) ด้านการใช้เทคโนโลยี คือ ผู้บริหารควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการนำ E – learning มาจัดทำบทเรียน
สำเร็จรูป เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถนำแพลตฟอร์มที่
เหมาะสมมาใช้ในฐานการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าศึกษาได้สะดวก และ 6) ด้านความร่วมมือของเครือข่าย คือ

ควรขอความอนุเคราะห์ผู้ประกอบการ ราษฎรชาวบ้าน ผู้มีความรู้ด้านทักษะอาชีพในท้องถิ่นเข้ามาจัดการเรียนการสอนในฐานการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้รับองค์ความรู้จากผู้มีประสบการณ์โดยตรง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 มีการดำเนินการทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร 3) ด้านทรัพยากร 4) ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 5) ด้านการใช้เทคโนโลยี และ 6) ด้านความร่วมมือของเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช ชุมภูเทพ และ ฉลอง ชาตुरुประชีวิน (2560) ที่มีการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโดยมีกระบวนการ ดังนี้ 1) การวางแผน 2) การทบทวนหลักสูตร 3) การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา 4) การจัดการเรียนการสอน และ 5) การนิเทศและประเมินผล โดยมีผลการประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย นฤกร ปิ่นสกุล และ คณะ (2557) ที่สรุปไว้ว่า ผลการสำรวจการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีส่วนร่วมตัดสินใจ การวางแผน การประเมินผล และการดำเนินการ ซึ่งมีขั้นตอนและการดำเนินคล้ายคลึงกัน จึงสรุปผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐาน

ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในชุมชนมาร่วมจัดการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภโชค ปิยะสันต์ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร พบว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่นโดยไม่ทิ้งถิ่นฐานฐานที่อยู่พึ่งตนเองได้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพสร้างโอกาส การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์สามารถนำไปปฏิบัติหรือประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม และการสอนอาชีพที่มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทและศักยภาพในพื้นที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงมีจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีทักษะในการประกอบอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน

ด้านการจัดทำหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดทำवलประสบการณ์ แผนงานหรือโครงการการจัดการศึกษา หรือเป็นเอกสารที่เขียนขึ้น เพื่อใช้ในฐานการเรียนรู้โดยคาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ มีการบูรณาการไปในหลักสูตรสถานศึกษาโดยครูเป็นผู้จัดเนื้อหาความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช ชุมภูเทพ และ ฉลอง ชาตुरुประชีวิน (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนใน

โรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดารในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก พบว่า องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโดยมีกระบวนการ ดังนี้ 1) การวางแผน 2) การทบทวนหลักสูตร 3) การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา 4) การจัดการเรียนการสอน และ 5) การนิเทศและประเมินผล

ด้านทรัพยากร ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรโรงเรียนมีผู้มั่งคั่งความรู้ในทักษะอาชีพ วัสดุ และอุปกรณ์ในการฝึกทักษะอาชีพ สื่อดิจิทัล อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ และบรรยากาศเหมาะสมกับการเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของนนุช ชุมภูเทพ และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน (2560) พบว่า องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโดยมีกระบวนการ ดังนี้ 1) การวางแผน 2) การทบทวนหลักสูตร 3) การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากร ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา 4) การจัดการเรียนการสอน และ 5) การนิเทศและประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน วัด มูลนิธิ ราษฎร์ชาวบ้าน หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานราชการสถานประกอบการและแหล่งทุน การมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วม ในการดำเนินการ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล องค์ประกอบที่ 4 เป้าหมายการส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ 1) มีทักษะการทำงาน 2) มีทักษะการหารายได้ 3) มีคุณลักษณะคนทำงานได้ และทำงานเป็น และ 4) มีคุณลักษณะคนทำงานทศวรรษใหม่

ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายเกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสู่การปฏิบัติ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ อภัยใจ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ พบว่า ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผลมีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน และประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เงื่อนไขความสำเร็จ 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และ 2) มีองค์กรภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ และผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิย สดิสสุติ และ คณะ(2562) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ คือ เป็นโรงเรียนสร้างโอกาส บูรณาการวิชาการ เพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำสอดคล้องกับท้องถิ่น ยุทธศาสตร์เน้นโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจ ที่ใช้ได้จริง เห็นความสำคัญของการสร้างอาชีพสุจริตประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินการระดับชั้นเรียนเหมือนกันจัดกิจกรรมตามสภาพของโรงเรียนและชุมชน เหมาะสมกับงบประมาณ โดยครูผู้สอนจึงมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน จากการศึกษาค้นพบ 4 ยุทธศาสตร์ คือ การสร้างเครือข่าย การพัฒนาผู้สอนการบริหารโดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม และ การจัดการศึกษาที่ปฏิบัติจริงตามบริบทท้องถิ่น

ด้านการใช้เทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการนำแพลตฟอร์มหรือเทคโนโลยีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ เพื่อให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในฐาน

การเรียนรู้ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัย Jorge Reyna (2011 อ้างถึงใน สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, 2565) พบว่า การพัฒนาการสอนแบบดิจิทัลและระบบนิเวศการเรียนรู้บนฐานทฤษฎีการสอนและการเรียนรู้ดิจิทัล (DTLE) ในการเปรียบเทียบกับ "ระบบนิเวศ" ในแบบจำลองเชิงนิเวศวิทยาเพื่อทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนแบบออนไลน์ และผลกระทบที่มีต่อคุณภาพของผู้เรียน โดยศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสื่อตัวกลาง (interface) เช่น E - learning ผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับเนื้อหา และผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อที่จะเข้าใจปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนแบบ E-learning โดยใช้ DTLE mode

ด้านความร่วมมือของเครือข่าย ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความร่วมมือของบุคลากรผู้มีความรู้ภายนอกในการร่วมจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การสร้างเครือข่ายโรงเรียนใกล้เคียงในการเข้าร่วมมือในการใช้ฐานการเรียนรู้ และการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับงานวิจัย นฤกร ปิ่นสกุล และคณะ (2557) พบว่า การมีส่วนร่วมคณะกรรมการบริหาร การสร้างภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านแหล่งเรียนรู้/สื่อ/งบประมาณ และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 สามารถอธิบายโดยสังเขป ดังนี้

1. **ด้านการจัดการเรียนรู้** คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในชุมชนมาร่วมจัดการเรียนรู้ เน้นให้

นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

2. ด้านการจัดทำหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ แผนงานหรือโครงการการจัดการศึกษา หรือเป็นเอกสารที่เขียนขึ้น เพื่อใช้ในการเรียนรู้โดยคาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนจะเกิดทักษะอาชีพ มีการบูรณาการไปในหลักสูตรสถานศึกษา โดยครูเป็นผู้จัดเนื้อหาความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

3. ด้านทรัพยากร คือ บุคลากรผู้มีความรู้ในทักษะอาชีพ วัสดุ และอุปกรณ์ในการฝึกทักษะอาชีพ สื่อทัศนูปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ และบรรยากาศเหมาะสมกับการเรียนรู้

4. ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายเกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสู่การปฏิบัติ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และ การนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย

5. ด้านการใช้เทคโนโลยี คือ การนำแพลตฟอร์มหรือเทคโนโลยีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ เพื่อให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในฐานการเรียนรู้ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

6. ด้านความร่วมมือของเครือข่าย คือ ความร่วมมือของบุคลากรผู้มีความรู้ภายนอกในการร่วมจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การสร้างเครือข่ายโรงเรียนใกล้เคียงในการเข้าร่วมมือในการใช้ฐานการเรียนรู้ และการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัด

สรุป

แนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยไปศึกษาดูงานให้ได้รับความรู้จากโรงเรียนหรือบุคคลที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ (Best Practice) และควรเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ และควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร ควรประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูเพื่อปรับหลักสูตรเพื่อจัดทำเนื้อหาสาระในการส่งเสริมทักษะอาชีพในฐานการเรียนรู้ โดยมีการบูรณาการไปในหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่น ตรงกับความสนใจของนักเรียน และควรมีการจัดทำคู่มือในฐานการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายและเรียนรู้ได้ตลอดเวลา 3) ด้านทรัพยากร ควรวางแผนด้านงบประมาณในการจัดสรรซื้อ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในการส่งเสริมทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในการลงมือปฏิบัติจริงให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาตลอดปีการศึกษา 4) ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ควรดำเนินการด้วยกระบวนการ PDCA มีการกำหนดตัวชี้วัดในการดำเนินการที่ชัดเจน และควรมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการให้คำแนะนำเพื่อหาแนวทางการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 5) ด้านการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการนำ E – learning มาจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อนำมาใช้ในฐานการเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถนำแพลตฟอร์มที่เหมาะสมมาใช้ในฐานการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าศึกษาได้สะดวก และ 6) ด้านความร่วมมือของเครือข่าย ควรขอความอนุเคราะห์ผู้ประกอบการ ราษฎรชาวบ้าน ผู้มีความรู้ด้านทักษะอาชีพในท้องถิ่นเข้ามาจัดการเรียนการสอนในฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับองค์ความรู้จากผู้มีประสบการณ์โดยตรง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การดำเนินการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนยังไม่ได้ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดและการสนับสนุนการดำเนินการเท่าที่ควร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน จัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการ และมีการนิเทศ กำกับกับการดำเนินงาน

สถานศึกษาควรหาแนวทางในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ สถานศึกษาควรดำเนินการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ การประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการการเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับจัดการเรียนการสอนในระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพอย่างสม่ำเสมอและนำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยควรให้ความสำคัญกับ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดทำหลักสูตร 3) ด้านทรัพยากร 4) ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 5) ด้านการใช้เทคโนโลยี และ 6) ด้านความร่วมมือของเครือข่าย สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ชนัดดา เทียนฤกษ์. (2557). *ความหมายทักษะอาชีพ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงนุช ชุมภูเทพ และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2560). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดารในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(4), 142-153.
- นฤกร ปินสกุล, จิตมา วรรณศรี, วิทยา จันทร์ศิลา และ สำราญ มีแจ้ง. (2557). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(4), 71-81.
- ปิย สุตีสุสติ, ไพโรจ รัตนชูวงศ์, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว และ พูนชัย ยาวีราข. (2562). ยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 6(8), 3938-3947.

- ศุภโชค ปิยะสันต์. (2558). รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียน ในพื้นที่สูง และถิ่นทุรกันดารบทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี. วารสารการวิจัย กาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 9(2), 175-189.
- สหพัฒน์ ทิพย์มาศ. (2561). รายงานการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ”. สงขลา: โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม.
- สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. (2565). รายงานการศึกษารูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพคนไทย 4.0. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.